

sopotnja

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
junij 2024, številka 2, letnik 13
ISSN 1848-4360
Reka, junij 2024

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec,
Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana
Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonič
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Rijeka

Izdajatelj:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
slovenskidom@bazovica.hr
zanj: Jasmina Dlačić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:

Marjana Mirković
marjana.mirkovic@rit-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Jasmina Vajda Vrhunec
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Istog Žorž
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu

Primorsko-goranska županija

Mesto Reka

Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem

Podpinjol 43, 51000 Rijeka

zveza@slovinci.hr

za: Barbara Riman

Slovenski dom KPD Bazovica

tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977

slovenskidom@bazovica.hr

uradne ure:

torek 10.00–12.00, 18.00–20.00 in

četrtak: 10.00–12.00

Veleposlaništvo RS v RH

Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH

Veleposlanik: Gašper Dovžan

tel.: +385 1 63 11 000

faks: +385 1 46 80 387

el. pošta: vzg@gov.si

spletna stran: zagreb.veleposlanistvo.si

Državljanom RS je v nujnih primerih

zagotovljen kontakt z dežurnim diplomatom:

tel.: +385 98 462 666

iz vsebine

Uvodnik 3

Iz Zveze slovenskih
društev na Hrvaškem 4

Iz društva 7

In memoriam 18

Iz pouka DPS 19

Si-T 20

Pogled z onkraj Snežnika 22

Srečanja 23

Foto kotichek 24

Po nedavnih parlamentarnih volitvah na Hrvaškem in sestavi vlade, ki ne obeta nič dobrega, predvsem zaradi skrajnih stališč Domovinskega gibanja, sedanjega koalicijskega partnerja znova vladajoče Hrvaške demokratične skupnosti (HDZ), do narodnih in drugih manjšin, pa je te dni v teku kampanja triindvajsetih strankarskih in dveh neodvisnih list za evropske volitve 9. junija. Te bodo tudi v Sloveniji, gradivo zanje pa so po pošti kot volilni upravičenci prejeli tudi številni rojaki na Hrvaškem. V saboru je mandat (Socialdemokratske stranke – SDP) ohranila rojakinja Barbara Antolić Vupora, na manjšinski listi pa je največ glasov dobil mladi Armin Hodžić, ki bo poleg svoje, bošnjaške narodne manjšine v prihodnje uradno zastopal še slovensko, albansko, črnogorsko in makedonsko manjšino. Rubrika o ZSDH spremlja več dejavnosti krovne organizacije in obisk ministra, novica o skupščini pa napoveduje spremembo izjemno aktivnega in uspešnega dosedanjega vodstva.

Februar kot mesec kulture sta v Hrvaškem kulturnem domu (HKD) na Sušaku obeležila tudi razstava o Slovenski planinski poti in komedija kulturnikov iz Drežnice, KPD Bazovica pa je v času šolskih počitnic na zimske delavnice v Slovenski dom na Reki znova povabil najmlajše, ki so nastopili tudi na prireditvi ob materinskem dnevu. Skupina članov društva je obiskala legendarno vodjo folklorne skupine (FS) Sonjo Kern Svoboda v domu starejših v Crikvenici, Mešani pevski zbor (MePZ) pod vodstvom Ingrid Haller se je odpravil k rojakom v Zagrebu in v Cerknem nastopil na reviji Primorska poje. Društvo je tudi to pomlad gostilo več dogodkov – razstave, pevski večer, ogled filma o Reški progi in predavanje o grbih, medtem ko je planinska skupina (PS) nadaljevala živahno pohodniško dejavnost po Krku ter hrvaških in slovenskih hribih.

Rubrika Iz svetov prinaša novico o sprejemu vodilnih članov manjšinskih županijskih svetov, med njimi tudi slovenskega, pri primorsko-goranskem županu, strani, namenjene dopolnilnemu pouku slovenščine (DPS), pa izpolnjujejo drugo- in tretjenagrajeni osnovnošolski prispevki Literarnega natečaja ZSDH 2023 ter domača naloga iz DPS v KPD Bazovica.

Žalostni novici smo prejeli iz Pulja in Splita, zapustili sta nas dve izmed izjemnih članic tamkajšnjih društev, ki sta tudi slovenski skupnosti na Hrvaškem vtisnili globok pečat, Klaudija Velimirović in Vera Hrga.

Rubrika Si-T poleg reške premiere filma Zbudi me, obeležitve dneva muzejev v Palčavi šiši in sodelovanja slovenskih gledališčnikov na reškem festivalu malih odrov omenja še reški obisk rojakinje Vesne Teršelić, osrednje članice mirovniškega aktivizma na Hrvaškem, in omizje o interpretaciji vojnih zločinov iz časa druge svetovne vojne. V svoji kolumni za Pogled z onkraj Snežnika Dragica Jaksetič ošvrkne evropske volitve, v rubriko Srečanja pa smo tokrat povabili Ivanko Filipan iz Samoborja, ki se je aprila upokojila po dobrih tridesetih letih službovanja na veleposlaništvu Republike Slovenije (RS) v Republiki Hrvaški (RH), za svoj prijazen pristop in požrtvovalno delo pa je bila vsa leta deležna pohvale številnih hvaležnih rojakov.

Znova vabimo k sodelovanju vse, ki pišete ali fotografirate ali pa bi se želeli tako ali drugače vključiti in soustvarjati dejavnosti v kateri izmed skupin društva. Želimo vam lepo poletje. **Uredništvo**

Parlamentarne volitve 2024

Državna volilna komisija (www.izbori.hr) je 29. aprila 2024 objavila končne rezultate parlamentarnih volitev, ki so potekale 17. aprila: Hrvaška demokratična skupnost (Hrvatska demokratska zajednica, HDZ) s partnerji je prejela 61 mandatov, Socialdemokratska stranka (SDP) 42, Domovinsko gibanje 14, Most 11, Zmoremo! 10, Neodvisna platforma za Sever 2, Istrski demokratski zbor (Istarski demokratski sabor, IDS) 2, Fokus 1 in manjšinski poslanci 8. Razveseljav je podatek, da je rojakinja Barbara Antolić Vupora, dosedanja poslanka, znova izvoljena na koalicijski listi SDP in še štirih strank v III. volilni enoti. Je namreč tudi dolgoletna aktivna članica v slovenski narodni skupnosti Varaždinske županije in pričakovati je, da bo tudi v novem mandatu v saboru po svojih močeh podpirala prizadevanja krovne organizacije in slovenskih društev na Hrvaškem. Ob izvolitvi ji je med drugimi

čestitalo tudi vodstvo ZSDH in zaželelo veliko uspeha v 11. sklicu sabora.

Za izvolitev manjšinskih poslancev, za katero ima formalno močnost tudi slovenska manjšina, je določena posebna, XII. volilna enota, v kateri ima srbska manjšina tri sedeže – po enega imajo madžarska, italijanska ter skupaj češka in slovaška manjšina, skupni sedež imajo tudi albanska, bošnjaška, črnogorska, makedonska in slovenska manjšina ter enega še vseh ostalih enajst manjšin. Pripadniki narodnih manjšin pa se morajo na volišču odločiti, ali bodo volili kandidata/ko iz vrst svoje manjšine na listi v tej XII. volilni enoti ali pa bodo glasovali za strankarsko oziroma neodvisno listo v svoji volilni enoti (I–X), ki ji pripadajo glede na kraj prebivališča. Pravice do dvojnega glasovanja namreč v RH še ni, kljub nekaterim obljubam pred leti.

Za poslanski sedež, namenjen albanski, bošnjaški, črnogorski, makedonski in slovenski manjšini, so se tokrat potegovali štirje kandidati, in sicer iz vrst albanske in bošnjaške manjšine, medtem ko slovenska tudi tokrat ni imela kandidata/ke, kljub izraženemu določenemu trudu ZSDH. Največ glasov, 3.357, je prejel osemindvajsetletni Armin Hodžić (Nacionalna koordinacija Bošnjakov v RH – Bošnjaki skupaj!), sicer tudi najmlajši poslanec v saboru. že več let zelo dejaven na manjšinskem področju. **Marjana Mirković**

11. marec, Filozofska fakulteta, Reka

Poljub z jezikom

Eva Jurgec in Uroš Jezdič, foto: Marjana Mirković

Na pobudo lektorja slovenščine na Filozofski fakulteti (FF) Univerze na Reki (UR) dr. Klemna Laha ter v organizaciji reške in FF Univerze v Ljubljani (UL) v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi in tuji jezik je bila odprta zanimiva razstava z naslovom *Poljub z jezikom* avtorjev dr. Mojce Smolej in dr. Kozme Ahačiča, ki je prvič na enem mestu predstavila vse slovenske slovnice in slovarje, od začetkov do današnjega časa. Tokrat je na ogled v obliki plakatov in z Reke bo pot nadaljevala v Zadar.

Dogodek je bil tudi priložnost za krepitev stikov: dekanja FF UL dr. Mojca Schlamberger Brezar, prodekanja dr. Mojca Smolej in vodja programa Slovenščina na tujih univerzah dr. Mojca Nidoffer so se o širitvi ponudbe slovenističnih predmetov pogovarjale z dekanom FF UR dr. Aleksandrom Mijatovićem, predstojnikom oddelka za kroatistiko, v okviru katerega deluje tudi slovenski lektorat, dr. Mariem Kolarjem in vodjo katedre za translologijo dr. Petro Žagar Šoštarčić. Navzoč je bil tudi veleposlanik RS Gašper Dovžan s sodelavko, ministrico svetovalko mag. Tamaro Plankar, pristojno za področje kulture. Reški FF sta izročila donacijo knjig, obisk pa pozneje izkoristila tudi za ogled razstave ob 70-letnici Slovenske planinske poti.

Imeti slovnico in slovar pomeni, da gre za živ, aktiven in javno priznan jezik, je v pozdravnih besedah med drugim dejala dekanja FF UL in dodala, da je bilo prizadevanje za slovenščino v javnem prostoru na Slovenskem, predvsem v 19. stoletju, povezano s preživetjem naroda – danes se zdi, da ni potrebe po tej skrbi, pravice so tudi ustavno zagotovljene. V času, ko se vedno bolj uveljavlja angleščina kot globalni jezik, pa imajo pomembno vlogo univerze, predvsem njihove filozofske in filološke fakultete, ki

s svojim znanjem o jezikoslovju in jeziku ter tujih jezikih lahko zagotavljajo dobro osnovo za razvoj terminologije, znanstvenega jezika in tudi širjenje znanja kultur kot dela vsakega jezika, je še poudarila. Predstavniki FF UR so v svojih nagovorih vsi omenili dobro sodelovanje s slovenskimi ustanovami, poudarili pomen slovenskega lektorata na Reki in odlično sodelovanje v več zunajštudijskih dejavnostih. Izrazili so tudi zadovoljstvo nad napovedano širitvijo programov še na pedagoško področje in željo po večji udeležbi študentov iz Slovenije v okviru izmenjave Erasmus in drugih programov. Skratka, poljub med slovenščino in hrvaščino je, kot so povzeli, še vedno močan, k temu pa bodo gotovo prispevali tudi nekateri napovedani koraki v prihodnje. To sta krepitev znanstvenega sodelovanja FF UR z reško enoto INV kot njenim sestavnim delom – vodi jo dr. Barbara Riman, tudi navzoča na odprtju – in načrtovana ponudba slovenskega jezika v okviru celotne UR.

S svojim nastopom sta svečanost obogatila slovenska glasbenika Eva Jurgec in Uroš Jezdič. ■ Marjana Mirković

19. marec, Državni zbor (DZ) RS, Ljubljana

Komisija DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Komisija DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je tokratno sejo namenila temi z naslovom Vključenost vsebin o Slovencih zunaj meja RS v programe vzgoje in izobraževanja. Zapis seje je v celoti na vpogled na spletni strani DZ RS (www.dz-rs.si).

Predstavljeno je bilo gradivo, ki prikazuje analizo obstoječih učnih načrtov in vključenost vsebin zunaj meja RS v izobraževalne programe osnovnih in srednjih šol. Direktor Zavoda za šolstvo (ZŠ) RS Vinko Logaj je ob tem med drugim povedal, da ustanove na obeh ravneh v okviru obveznega programa izvajajo tudi dejavnosti, namenjene organizaciji ekskurzij in drugih vsebin, tudi v zamejstvo, in da je znanih kar nekaj dobrih praks.

Prav tako šole v razširjenem programu, ki ni opredeljen z učnimi načrti, različne dejavnosti izvajajo neposredno v okolju, povezane pa so lahko tudi z območjem sosednjih držav, ker to ni formalno opredeljeno v kurikularnih dokumentih. Sicer pa, kot je dodal, na ZŠ poteka pod vodstvom Ministrstva za vzgojo in izobraževanje RS celovita prenova učnih načrtov osnovne šole, prenova kurikula za vrtnice in prenova katalogov znanj v nižjem in srednjem poklicnem ter srednjem strokovnem in gimnazijskem izobraževanju.

V imenu ZSDH se je namesto predsednice Barbare Riman seje udeležil mladi raziskovalec na reški enoti INV Natko Štiglič.

8. april, Lovran, Reka

Obisk ministra Mateja Arčona

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon je obiskal Lovran in Reko, spremljala sta ga tudi državna sekretarka na Uradu vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS) Vesna Humar in vodja sektorja USZS Rudi Merljak.

Prvi del obiska je potekal v Lovranu, na sedežu KPD Snežnik. Njegov predsednik Vasja Simonič, ki vodi tudi Svet slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije, je ministru predstavil delovanje obeh organizacij, beseda pa je tekla tudi o povezovanju z društvi v Istri in sodelovanju z Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem (ZSDH) ter o lastništvu prostorov, v katerih lovranški rojaki delujejo že več let, in podpora USZS pri njihovem morebitnem odkupu.

Na Reki je sledil obisk na OŠ Kozala, kjer od začetka leta 2017 poteka pouk slovenskega jezika po modelu C in ga v tem šolskem letu obiskuje okrog dvajset učencev. Ministra so na šoli sprejeli ravnatelj Mladen Župan, učiteljica slovenščine Simona Mahovič in učenci, ki so se ob tej priložnosti predstavili s krajšim recitatorskim nastopom. Ravnatelj je v pogovoru med drugim poudaril pomen učenja slovenskega jezika in izrazil željo po povezovanju s katero izmed slovenskih šol, minister pa je pri tem predlagal navezavo stika z novogoriško OŠ Frana Erjavca.

Med drugim je izrazil željo po ustrezni dopolnitvi učnih načrtov tudi z vsebinami o Slovencih na Hrvaškem.

Komisija se je sešla tudi 16. maja in obravnavala pregled realizacije svojih sklepov v obdobju junij 2022–april 2024. Več o tem v septembrski številki Sopotij.

■ Marjana Mirković

Z obiska v Lovranu foto: www.gov.siPoslopije DZ RS, foto: www.dz-rs.si

24. april, INV, Ljubljana

Predstavitev monografije

Na INV so predstavili monografijo z naslovom Raznolikost v raziskovanju etničnosti: izbrani pogledi III. Delo opozarja na pomen raziskovanja etničnosti, multikulturalnosti in različnosti v Sloveniji in državah v njenem sosledstvu, obenem pa izpostavlja tudi specifičnosti znanstvenoraziskovalnih področij, na katera tako slovenska javnost kot tudi znanost pogosto pozabljata, ob tem pa tudi ne zmoreta prepoznati dejstva, da so predstavljene tematike pomembne za urejeno, stabilno družbo, ki mora zagotavljati pogoje za vsestranski razvoj v današnjem času globalizacije, so med drugim zapisali o publikaciji. Uredili sta jo in o njej na predstavitvi spregovorili direktorica INV dr. Sonja Novak Lukanović in vodja reške enote INV dr. Barbara

S predstavitev, foto:
www.inv.si

18. maj, ZSDH

Redna letna skupščina

Zoran Ožbolt o prošnji
KIS Gorski kotar, foto:
Marjana Mirković

Na sedežu ZSDH v Slovenskem domu KPD Bazovica na Reki je potekala redna letna skupščina, na kateri so v živo ali prek platforme Zoom sodelovala vsa društva razen SKD Ajda iz Umaga.

Skupščino je vodila predsednica ZSDH Barbara Riman, na dnevnem redu pa so bili poročila o poslovanju in dejavnosti v letu 2023 ter finančni načrt in program delovanja za leto 2024. V ospredju ostajajo prizadevanja za ohranitev in širitev slovenskega jezika in vseh oblikah v javnem izobraževalnem sistemu in društvih ter progr-

Riman, tudi predsednica ZSDH. Dr. Barbara Riman je skupaj z mladim raziskovalcem Natkom Štiglicem tudi avtorica prispevka z naslovom Slovenci na Hrvaškem in njihove pravice.

Prispevek prinaša izčrpen vpogled v položaj slovenske narodne skupnosti nasploh in pravice, ki jih zagotavlja sicer zgledna zakonodaja RH, ter njihovo (ne)uresničevanje v praksi. Dosežki so predvsem na področju izobraževanja – pouka slovenskega jezika in kulture v osnovnem in srednjem šolstvu – in kulture, zlasti ljubiteljske v okviru društev ter v določeni meri v okviru manjšinske samouprave, svetov in predstavnikov slovenske narodne manjšine. Kot avtorja med drugim navajata v zaključku, številne pravice niso uresničene v možnem obsegu, uresničevanje določenih pa je lahko zaradi pomanjkanja volje izjemno težko, zlasti to velja za izobraževalne ustanove ter enote lokalne in regionalne samouprave, posebno poglavje pa vsa leta pomeni nizka zastopanost v programih Hrvaške radiotelevizije (HRT). Zanimiva publikacija je v celoti na vpogled na spletni strani www.inv.si. | Marjana Mirković

mi za pritegnitev mladih in najmlajših, posebna skrb pa bo tudi v prihodnje veljala projektom s področja gospodarstva in turizma. V okviru informiranja še naprej ostaja izhajanje spletnega mesečnega biltena ZSDH. Z različno izmenjavo kulturnih vsebin in letnim srečanjem vseh društev, ki bo letos 7. septembra znova v gozdnem parku Golubinjak pri Delnicah, se bodo še nadalje krepile vezi med društvi, katerih število pa se je na skupščini povečalo na 16, s sprejemom Kmetijsko-izobraževalne skupnosti (KIS) Gorski kotar iz Prezida v krovno organizacijo. Vodilni članici ZSDH, Barbara Riman in namestnica Jasmina Dlačić, pa sta navzoče seznanili tudi s spremembo v vodstvu, predvidoma na izredni volilni skupščini, napovedani za letošnji 21. september. Zaradi zasebnih in poslovnih razlogov namreč odhajata in sta zato društva zaprosili k iskanju rojakov, pripravljenih nadaljevati delo v krovni organizaciji.

| Marjana Mirković

17. februar, Hrvaški kulturni dom (HKD) na Sušaku

Razstava in predstava ob kulturnem prazniku 70 let Slovenske planinske poti

KPD Bazovica je ob slovenskem kulturnem prazniku v HKD na Sušaku pripravilo dva dobro obiskana dogodka, razstavo in gledališko predstavo.

V preddverju HKD je planinska skupina društva v sodelovanju s Planinsko zvezo Slovenije (PZS) in Slovenskim planinskim muzejem (SPM) iz Mojstrane predstavila razstavo z naslovom 70 let Slovenske planinske poti (1953) in ji s podporo krovne hrvaške planinske organizacije (Hrvatski planinarski savez, HPS) dodala še plakata o Hrvaški planinski poti. Razstava je bila sicer pripravljena ob jubileju in junija lani odprta v SPM v Mojstrani.

Navzoče sta v imenu KPD Bazovica pozdravila predsednica Jasmina Dlačić in vodja PS Darko Mohar, o razstavi sta spregovorila avtorja, strokovna sodelavka PZS Barbara Kelhar in vodja službe za komuniciranje Matjaž Podlipnik, obiskovalce pa so nagovorili še direktor SPM Aljaž Pogčnik, v imenu PZS članica upravnega odbora in predsednica Meddruštvenega odbora planinskih društev (PD) Primorske Marija Kuhar in kot predstavnik HPS predsednik izvršnega odbora Igor Eterović. Posebej se je zahvalil organizatorju razstave za dodatek o Hrvaški planinski poti in spomnil na letošnji jubilej, 150 let organiziranega planinstva na Hrvaškem.

Marco Camoletti: Pridi gola na večerjo

Odprtju razstave je sledila gledališka predstava. Na odru HKD na Sušaku je nastopila igralska skupina KUD Drežnica s komedijo Pridi gola na večerjo. KPD Bazovica je s to igralsko skupino prijateljske stike stkalo že pred več kot desetletjem in pol, predvsem z večkratnim medsebojnim gostovanjem gledališčnikov obeh društev. V tem času je seveda prišlo do sprememb v sestavi obeh dramskih skupin, a stalnica, ki povezuje obe strani, je vsa leta odlična organizatorka, večna mediatorica in vodja drežniške skupine Rina Berginc.

Tokrat so se gostje predstavili s situacijsko komedijo Pridi gola na večerjo francoskega avtorja Marca Camolettija v režiji Gorazda Jakominija. Tema so odnosi med zakoncema srednjih let, ko telefonski klic,

Program je pripravila in povezovala ter predstavila sodelujoča članica vodstva KPD Bazovica Eva Ciglar.

Razstava, posvečena življenju in znamenitostim ob Slovenski planinski poti, prinaša čudovite fotografije naravne in kulturne dediščine, rastlinskega in živalskega sveta, obogatene z zanimivim spremnim besedilom. Pot, dolga več kot šeststo kilometrov, se začne v Mariboru in poteka čez Pohorje, prek Kamniško-Savinjskih Alp, Karavank, Julijskih Alp in predalpskih hribov, se spusti na Kras ter konča na Debelem rtiču ob Jadranskem morju. Označena je s splošno oznako planinskih poti v Sloveniji – s Knafelčevo markacijo in dodano številko 1 – ter je najdaljša in najbolj priljubljena vezna pot v Sloveniji. Odprta je bila leta 1953 v počastitev 60-letnice organiziranega planinstva v Sloveniji. Nastala je na pobudo Ivana Šumljaka, profesorja zemljepisa, kronista, vsestranskega planinca in aktivnega markacista PD Maribor Matica. Pot je ob odprtju dobila ime Slovenska planinska transverzala, leta 1991 pa se je preimenovala v Slovensko planinsko pot.

Planinska tematika vedno zanimiva za obiskovalce, foto: Lidija Tuškan Mohar

Prizor iz predstave, arhiv KPD Bazovica

19.–23. februar, Slovenski dom KPD Bazovica
Zimske otroške delavnice

Andrea Šlosar ohraja stik z najmlajšimi, foto: Marjana Mirković

KPD Bazovica v času šolskih počitnic že več let organizira otroške delavnice in tudi na tokratne, zimske, je bil odziv zelo dober, prijavljenih je bilo štiridvajset otrok. Glede na udeležbo, večino stalnih mladih obiskovalcev društva, se pravzaprav oblikuje jedro prihodnjega podmladka, je prvega dne srečanja poudarila tajnica Sandra Grudenič, znova vključena v organizacijo in program srečanja z otroki. Vsebinsko pri zasnovi programa vedno sodeluje tudi nekdanja učiteljica slovenščine na osnovnih šolah

23. februar, Slovenski dom KPD Bazovica
Stara trta

Malečniški pevci znova popestrili dogodek, foto: Marjana Mirković

Gostje iz Maribora, Malečniški brači, so tudi letos opravili strokovni obrez potomke najstarejše trte na svetu, Stare trte iz Maribora, ki pridno raste v društvenem vrtu. Čast obreza je imel mestni viničar in skrbnik Stare trte Stane Kocutar, pri delu pa so ga s pesmijo podprli člani moškega pevskega zbora Malečniški brači iz KD France Marolt.

Po oskrbi trte je v okviru meseca kulture sledila še predstavitev knjig znane in priljubljene mariborske potujoče knjižničarke

Ksenija Trs

Izjemna knjižničarka in pisateljica Ksenija Trs je v delu *Kdo se boji črnega moža?* predstavila zgodbo, žalostno in polno bolečine, pa vendar *podano skozi tako dobro mero sarkazma in humorja, da je bralec iz rok ne odloži zlahka. Pod masko zabavnih dogodivščin, ki jih je opisala v svoji avtobiografiji, kar brbotajo globine življenja, ki skozi oči avtorice nikakor ni črno-belo, ampak vseh odtenkov mavrice in še kakšnega za zraven*, so med drugim ob predstavitvi zapisali na spletni strani Osrednje knjižnice Srečka Vilharja v Kopru (www.kp.sik.si). Kot potujoča knjižničarka Mariborske knjižnice, v kateri dela od leta 1992, v knjigi *Potujoči utrinki skozi zgodbe razkriva poslanstvo in dejavnost potujočih knjižnic, posebnosti dela na bibliobusu in lik potujočega knjižničarja. Na spletni strani založbe Pivec (<https://zalozba-pivec.com>), ki je izdala obe omenjeni deli Ksenije Trs, so med drugim zapisali, da v knjigi skozi vesele, hudomušne in nagajive utrinke spoznavamo, zakaj je ta*

Pečine na Reki in v Matuljih ter vodja tečaja za otroke v društvu Andrea Šlosar. Zadnja leta se zaradi službe na otoku Pagu lahko vključi le na prvi dve delavnici v letu, in to ji veliko pomeni, pravi, ker rada ostaja povezana z najmlajšimi v društvu. V tokratnem programu so otroci spoznali Čarovnika iz Oza, Podvodnega moža in Enega majhnega škrate ter na to temo ustvarjali likovne in druge izdelke. Na pomoč pri izvedbi delavnic pa so poleg nove učiteljice slovenščine Romane Turkušič Škrab znova priskočile članice mladinske skupine KPD Bazovica, ki so pomagale pri organizaciji, delile obroke in pazile na otroke.

Petdnevno druženje v igri, zabavi, učenju in smehu je hitro minilo, najmlajši so se poslovili do naslednjega srečanja, Poletja v Bazovici, za kar je v društvu že precej zanimanja. | Marjana Mirković

Ksenije Trs, za svoje prizadevno in odmevno delo tudi nagrajene s Čopovim priznanjem (2021). Spregovorila je o svojih knjigah, avtobiografijah *Kdo se boji črnega moža?* in *Potujoči utrinki*, moderator zanimivega programa in pogovora s pisateljico pa je bil Stane Kocutar, ki poleg vloge mestnega viničarja v Mariboru uspešno deluje tudi na drugih področjih – je novinar, urednik, agronom ter profesor geografije in zgodovine. Za knjigo *Kdo se boji črnega moža?* je napisal tudi predgovor, zahvaljujoč avtorici pa obe knjigi odslej bogatita tudi knjižne police KPD Bazovica. Tudi program literarnega večera so lepo obogatili pevci omenjenega zbora, izjemno prijetno druženje pa se je končalo z vabilom gostiteljem na jesensko trgat.

| Sandra Grudenič, Marjana Mirković

poklic navdih in hkrati izziv ter kako s srčnostjo in optimizmom potujočniki peljejo svoje poti, da bi tkali vezi med ljudmi.

Za dolgoletno uspešno delo je Zveza bibliotekarskih društev Slovenije (www.zbds-zveza.si) Kseniji Trs podelila pomembno državno nagrado, Čopovo priznanje za leto 2021, z obrazložitvijo, da je njen moto *uresničevanje poslanstva potujoče knjižnice ter doseganje zadanih ciljev: povezovanje knjižnice, knjižničarjev, knjig ter ljudi. Iz sodelovanja z uporabniki nastajajo »potujoče« anekdote, ki jih z beleženjem spreminja v zgodbe in predstavlja na spletnih omrežjih. Tako skrbi za premišljeno in vsebinsko polno zagovarjanje mreže bibliobusnih postajališč. Ksenija Trs vrsto let redno sodeluje in sooblikuje strokovna srečanja, s katerimi povezuje za-*

poslene v knjižničarstvu, tako v domačem kot mednarodnem prostoru in na družbenih omrežjih ... Verjame v to, da lahko knjige spreminjajo življenja posameznikov, bogatijo lokalno skupnost ter širši prostor. Več: www.zbds-zveza.si | Marjana Mirković

15. marec, Dom starejših Salvia, Crikvenica

Srečanje z dolgoletno vodjo FS KPD Bazovica Sonjo Kern Svoboda

Sonja Kern Svoboda z lutko, foto: Marjana Mirković

Člana upravnega odbora društva Vitomir Vitaz in Milan Grlica ter njegova soproga Nataša, sedanja vodja FS, so prijetno preseletili in močno razveselili Sonjo Kern Svoboda, od vedno navajeno družabnih stikov, od družinskega okolja v Mariboru do desetletij, preživetih v reškem gledališču Ivana pl. Zajca in tudi pozneje v KPD Bazovica. Obisk je bil priložnost za obujanje spominov z nekdanjo vodjo FS, ki je še vedno živega in bistrega duha ter s smislom za humor, pri čemer so obujali spomin predvsem na legendarno sestavo FS v osemdesetih letih, v kateri so plesali tudi tokratni obiskovalci in kar je pred petnajstimi leti med drugim spodbudilo Natašo Grlica, da se loti uspešne obnove skupine. Nataša in Milan Grlica ter Vitomir Vitaz so se poslovili z obljubo o ponovnem obisku v Domu starejših Salvia.

Velja dodati, da sobo Sonje Kern Svoboda v Domu starejših Salvia med drugim krasi tudi lutka v slovenski narodni noši, kot nje posebej ljub spomin, darilo skupine mladih članov FS z obiska v Ljubljani leta 1981, v času, ko je bila sama na nekem okrevanju. Da se ne bi pozabilo, so se ji na lutko z napisom *Spomin iz Ljubljane, 12. 12. 1981* podpisali, med drugimi tudi tokratni obiskovalci. | Marjana Mirković

15. marec, 22. marec, PD Snežnik, Ilirska Bistrica in SPD Trst

Občna zbor prijateljskih planinskih društev

Marec je čas, ko slovenska planinska društva skličejo svoje redne občne zборе. Ti so obenem priložnost za srečanje z veliko prijateljev, saj se jih udeležijo delegacije iz različnih društev. PS KPD Bazovica je tako prejela več vabil različnih društev, no, s svojimi predstavniki je sodelovala na dveh, 15. marca v Ilirski Bistrici pri PD Snežnik in 22. marca pri Slovenskem planinskem društvu (SPD) Trst.

Na občnem zboru PD Snežnik je planin-

Ksenija Trs in Stane Kocutar, arhiv KPD Bazovica

Z občnega zbora bistriškega društva, foto: Milan Grlica

ska skupina (PS) KPD Bazovica podala poročilo o delovanju v preteklem letu, ker je kolektivni član tega društva in v tem statusu imajo člani tudi pravico glasovanja.

Občnega zbora SPD Trst se je udeležilo veliko gostov, med drugimi generalni konzul RS v Trstu Gregor Šuc, predsednica SKGZ Ksenija Dobrila, predsednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji (ZSŠDI) Ivan Peterlin in v imenu Meddruštvenega odbora (MDO) PD Primorske Maruška Lenarčič. To je bila tudi prilžnost za načrtovanje novih skupnih projektov in srečanj, ki jih bo v letošnjem letu še kar nekaj, saj SPD Trst slavi letos 120 let delovanja. | Darko Mohar

20. marec, Slovenski dom KPD Bazovica

Zimski pogledi, razstava fotografij

Zanimiva razstava bistrških fotografov, foto: arhiv KPD Bazovica

Dolgoletno sodelovanje Foto kluba (FK) Sušec iz Ilirske Bistrice in Slovenskega doma KPD Bazovica na Reki je prineslo novo prireditev. Ob dvajsetletnici delovanja teh bistrških fotografov je bila v klubski sobi društva odprta razstava fotografij z zimskimi motivi in devetindvajset posnetkov fotografskih mojstrov je tako prineslo vsaj malo zime na Reko. Obenem v KPD Bazovica upajo, da bo ta razstava ponovno spodbudila fotografe v društvu in oživila dejavnost fotografske

23. marec, Slovenski dom KPD Bazovica

Pevski večer z Brinkami

Lep pevski večer skupine Brinke, foto: arhiv KPD Bazovica

Na odru dvorane KPD Bazovica nas je po obisku pred desetletjem z nastopom znova razveselila pevska skupina Brinke z Grosupljega in skupaj z gostiteljem, mešanim pevskim zborom reškega slovenskega društva, obiskovalcem prinesla še en zelo lep pevski večer.

Podpredsednik KPD Bazovica in tudi vodilni predstavnik MePZ društva Zvonimir Stipetić je pozdravil obiskovalce in gostjam iz

skupine, pred leti zelo aktivne in uspešne, s kakovostnimi fotografijami in vrsto odmevnih dogodkov.

Na odprtju sta spregovorila vodja PS in član upravnega odbora KPD Bazovica Darko Mohar, tudi sam strastni fotograf, in predsednik FK Sušec Andrej Bergoč. Z glasbenim nastopom sta dogodek popestrila mlada kitarista Borna Prelec in Eni Šneler, udeleženca glasbenega tečaja, ki ga v društvu vodi Luka Verbanac, kitarist z diplomom ljubljanske akademije za glasbo. Njuna predstavitev je bila še ena potrditev kakovostnega dela z mladimi v društvu.

Fotografije so razstavili avtorji Andrej Bergoč, Branko Česnik, Mateja Drobnič, Vili Gombač, Tomaž Kastelic, Vojko Mihelj, Stojan Spetič, Anže Štajnrajh, Irena Štemberger, Andrej Udovič, Klavdij Ujčić in Neta Vergan.

| Povzeto po zapisu Darka Moharja

rekel dobrodošlico ter napovedal program. V uvodu se je predstavil MePZ KPD Bazovica z zborovodkinjo Ingrid Haller in program sklenil s svojo himno, pesmijo Bazovica, ki jo je na besedilo dolgoletnega člana društva Slavka Arbitra uglasbil skladatelj Josip Kaplan. Zvonimir Stipetić je na oder povabil gostje, skupino Brinke, ki jih vodi Petra Frece Šilak in ki so tudi tokrat navdušile dvorano z repertoarjem predvsem slovenskih ljudskih pesmi. Po dolgotrajnem ploskanju so obiskovalcem ob koncu podarile še priljubljene pesmi, Dan ljubezni in Sonce sije na Portorož. "Prelepo, krasen večer, pesmi zapete za srce in dušo, hvala Brinkam in društvu za to gostovanje", je bilo slišati pa nastopu in ob številnih čestitkah gostjam.

Pevska skupina Brinka praznuje letos petnajstletnico delovanja in v počastitev jubileja za 1. junij napoveduje koncert z

naslovom Brinke skozi pesmi življenja. Na spletni strani www.brinke.si so tudi zapisale, da so zelo vesele in ponosne, da širijo lepo slovensko pesem, slovensko besedo in dobro voljo med ljudi. Delujejo od leta 2009, sestava je generacijsko in krajevno raznolika, poleg Grosupeljčank v skupini pojejo tudi pevke iz Ljubljane in okoliških krajev. Vsako leto pripravijo letni koncert in imajo številne nastope in gostovanja, za svoje petje pa so bile tudi nagrajene.

Brinke vodi zborovodkinja Petra Frece Šilak, diplomirana muzikologinja, ki je končala tudi petje na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani, bila ob študiju dejavna na področju kulture v Akademskem pevskem zboru Tone Tomšič UL, tudi kot tajnica in pristojna za odnose z javnostmi, izkušnje pa si je nabirala tudi v Galeriji Cankarjevega doma s sodelovanjem pri organizaciji različnih dogodkov.

Nastop koncerta je na ogled tudi na spletni strani na naslovu: https://www.youtube.com/watch?v=5HmfV1H-_vo.

| Marjana Mirković

5. april, KPD Slovenski dom, Zagreb

Gostovanje MePZ KPD Bazovica

KPD Bazovica je prvo obdobje po ustanovitvi leta 1947 delovalo kot podružnica zagrebškega društva KPD Slovenski dom, delujočega že od leta 1929. Sodelovanje med rojaki obeh mest se tako ali drugače nadaljuje vsa leta, v zadnjem obdobju predvsem z gostovanji različnih skupin in predstavitev založniških novosti.

Tokrat je v zagrebškem Slovenskem domu gostoval MePZ KPD Bazovica in skupaj z zborom gostitelja pripravil čarobni večer glasbe, kot so med drugim zapisali na spletni strani zagrebškega društva in tamkajšnjega slovenskega manjšinskega sveta – www.slovinci-zagreb.hr. Oba zbora imata osrednji vlogi v dejavnosti svojih društev pri ohranjanju in širitvi slovenske pesmi. Delujeta pod strokovnim vodstvom profesorjev glasbe, zborovodja zagrebškega je Ivica Ivanović, reškega pa vodi Ingrid Haller. Program tega večera je z igranjem na orglice posebej popestril član zagrebškega društva Mar-

jan Dirnbek. Zadnje pesem večera, Pevec, sta oba zbora zapela skupaj, predsednika obeh zborov, Stanka Herak in Zvonimir Stipetić, pa sta se v krajšem nagovoru zahvalila pevcem. Na poznejšem prijetnem druženju v društvenem klubu Moja dežela so proslavili dosežke večera in ustvarili nove spomine ter ob spremljavi klavirja tudi zapeli. Ta glasbeni večer je bil praznik glasbe, ki nas je popeljal skozi različne odtenke čustev in melodij, pustil pa je tudi trajen spomin na lepoto slovenske pesmi, so na koncu še zapisali na omenjeni spletni strani.

| Povzeto po zapisu www.slovinci-zagreb.hr

Nastop reškega društva razveselil občinstvo v Zagrebu, foto: Anita Hromin

8. april, Slovenski dom KPD Bazovica

Skupščina društva

Društvo skrbi za vzdrževanje poslopja, foto: Marjana Mirković

Redno skupščino KPD Bazovica je vodila predsednica Jasmina Dlačić. Po dnevnem redu so navzoči aktivni člani sprejeli finančno poročilo in poročilo nadzornega odbora, vodje posameznih skupin pa so predstavili delovanje in se pri tem ozrli tudi na lansko leto. Članstvo se je seznanilo in sprejelo tudi vsebinske in finančne načrte za letos.

MePZ je predstavil predsednik zbora Zvonimir Stipetić, vodja PS Darko Mohar je podal poročilo in načrte za planince, vodja FS Nataša Grlica za folkloro, vodja dramske skupine Milan Grlica za gledališko dejavnost, Jasmina Dlačić – namesto odsotnih Tihane Karlovič in Bartola Buljana – za delo likovne skupine in tečaj harmonike, Ivan Harej za glasbeno skupino in Luka Verbanac za tečaj kitare. Kot je ocenjeno, so vse dejavnosti potekale po predvidenih načrtih.

Skupine bodo nadaljevale omenjene dejavnosti, kar velja tudi za programe, namenjene mladim in otrokom, delovanje literarne skupine in knjižnice ter organizacijo DPS. KPD Bazovica bo tudi

v prihodnje izdajalo mesečni letak Bazovica Info in kot sozaložnik sofinanciralo trimesečno glasilo Sopotja. Posebej veseli nadaljevanje delavnic in drugih programov za najmlajše, ki jih julija znova čaka priljubljeno Poletje v Bazovici, za kar je tudi letos že precej zanimanja. Vse informacije so na voljo v tajništvo KPD Bazovica. | Marjana Mirković

12. april, Slovenski dom KPD Bazovica

Reška proga

Pohvaljen večer o Reški progi, arhiv KPD Bazovica

V KPD Bazovica je bil na ogled dokumentarni igrani film Reška proga, posnet ob 150-letnici železniške proge Pivka–Reka na pobudo Društva ljubiteljev železnic iz Ilirske Bistrice. Premiérne predstavitve filma oktobra lani v Ilirski Bistrici so se udeležili tudi predstavniki KPD Bazovica, dogodek pa je omejen v decembrski številki Sopotij.

Film Reška proga sta ustvarila scenarist Danijel Cek in režiser Aleksander Kušlan v sodelovanju z bistriškimi ljubitelji železnic. Govori o razvoju te pomembne proge od začetka gradnje do danes. Dokumentarni del prinaša med drugim tudi številne zanimive izjave in mnenja različnih pričevalcev, nekdanj ali še vedno povezanih z železnico, v igranih prizorih pa so prikazani določeni resnični dogodki, povezani z življenjem ob tej progi. Podlaga zanje so bili zgodovinski viri, literatura in osebna pričevanja, v njih pa nastopajo domačini.

Kot posebno zanimivost velja ob tem dodati, da je v filmu tudi krajši pogovor z aktivnim članom PS KPD Bazovica Borisom Rumcem, ki je bil strojevodja na tej progi, šolo za strojevodje pa obiskoval in končal prav v Pivki. Ob napovedi filma v KPD Bazovica nas je na ta podatek opozoril aktivni član PS Milivoj Filipović – Fičo, ki si je z Borisom Rumcem lansko jesen film in spremljajočo razstavo ob jubileju proge tudi ogledal v Ilirski Bistrici.

| Marjana Mirković

13. april

Proslava 150 let organiziranega hrvaškega planinstva na Kleku

Krovna hrvaška planinska organizacija, HPS, je za 13. april povabila planince na Klek pri Ogulinu kot enega izmed dogodkov, pripravljenih v počastitev jubileja, 150 let organiziranega planinstva na Hrvaškem. Leta 1874 je namreč na srečanju v Ogulinu profesor Johannes Frischauf iz Gradca v Avstriji, ki je imel tudi veliko zaslug za razvoj slovenskega planinstva, predlagal Vladimirju Mažuraniću in Budi Budisavljeviću, da se na Hrvaškem ustanovi planinska organizacija. Kmalu zatem je v Zagrebu nastalo Hrvatsko planinarsko društvo (HPD) in Hrvati so tako bili deveti narod na svetu s svojo planinsko organizacijo.

Vabilu se je odzvalo več kot dva tisoč planincev, med njimi tudi hrvaški predsednik Zoran Milanović, predsednik HPS Darko Berljak, predsednik PZS Jože Rovani in drugi visoki gostje.

Čprav naša PS tega sodelovanja ni imela v programu, so se proslave na Kleku udeležili tudi njeni člani. Hvala Marinu Dubroviću, Sandri Grus in Miljenku Šariću, da so na tem dogodku zastopali majhno PS KPD Bazovica. | Darko Mohar

S proslave na Kleku, foto: Sandra Grus

14. april, OŠ Cerčno, Slovenija

Primorska poje: Naj pesem srca prebudi!

MePZ KPD Bazovica se redno, že več kot štiri desetletja udeležuje priljubljenega pevskega srečanja Primorska poje (PP). 55. revija PP je letos potekala pod geslom Naj pesem srca prebudi!, posvečena pa je bila slovenskemu skladatelju z izjemno obsežnim in raznovrstnim opusom Aldu Kumarju ob njegovi sedemdesetletnici. Program PP 2024 je obsegal prireditev 35 revij širom Primorske, v Italiji, na Hrvaškem in avstrijskem Koroškem, skupaj s pevsko revijo Koroška poje. Poleg primorskih zborov so peli še slovenski zbori iz Italije, Hrvaške, Madžarske, Avstrije in Francije ter letos prvič tudi iz Bosne in Hercegovine – zbor Slovenčice iz Tuzle, ki se je že predstavil tudi v dvorani KPD Bazovica.

MePZ KPD Bazovica pod vodstvom Ingrid Haller je tokrat nastopil kot del programa v Cerknem, zapeli pa so pesmi Na jezeru (prir. F. S. Vilhar Miroslav Vilhar), La Montanara (Toni Ortelli, Luigi Pigarelli) in Planinska (Anton Foerster, Ivan Resman). Ta večer so se predstavili še MePZ Rečan Aldo Klodič (zborovodja David Tomazetič) iz Liese (Italija), ženska vokalna skupina Rožmarinke (zborovodja Ernesta Mevlja) in pevska skupina Studenec (zborovodja Irena Rep) iz Pivke, ŽePZ Mirta (zborovodja Sonja Mezgec) iz Izole ter MoPZ Provox (zborovodja Matjaž Šček) iz Renč.

PP je znova potekala tudi na Hrvaškem, in sicer 16. marca v Domu hrvaških veteranov v Pulju in 23. marca v dvorani Antonio Coslovich v Umagu, na reviji pa je letos poleg MePZ KPD Bazovica sodelovalo še pet zborov slovenskih društev iz Hrvaške: MePZ Encijan iz SKD Istra iz Pulja (zborovodja Ina Jovanović - Verbanac) je 3. marca nastopil v Gorici, ŽePZ Ajda istoimenskega društva iz Umaga (zborovodja Vesna Car) 7. aprila na Trbižu, MePZ SKD Triglav iz Splita 13. aprila v Črnem Vrhu nad Idrijo (zborovodja Tatjana Kurajica), dan pozneje je MePZ Anton Martin Slomšek iz SKD Slovenski dom v Zagrebu (Luka Hosu) nastopil v Križu, MePZ istega društva (zborovodja Ivica Ivanović) pa je 19. aprila zapel v Kortah.

Zaključni večer revije je bil 11. maja v Šmarjah, slavnostni gost pa tudi letošnji jubilar Aldo Kumar.

Program PP 2024 za zanimivo spremljajočo vsebino je v priložnostni knjižici objavljen tudi v digitalni obliki na spletnem naslovu Zveze primorskih pevskih zborov (ZPZP): www.zpzp.si.

| Marjana Mirković

Znova na priljubljeni reviji, arhiv KPD Bazovica

30. april, Slovenski dom KPD Bazovica

Grbi slovenskih zgodovinskih ozemelj

V sodelovanju društva in obeh svetov slovenske narodne manjšine, na mestni in županijski ravni, je bila odprta razstava heraldike, ki jo je pripravil avtor, reški ljubitelj in poznavalec tega področja Mladen Stojić, pri tokratni postavitvi pa mu je pomagal tudi član vodstva društva, Milan Grlica. Dogodek je povezoval vodja PS Darko Mohar, v kulturnem delu pa sta nastopila mlada kitarista, Ameli Matilda Karlović in Vito Mihajlović Verbanac. Kot udeleženca glasbenega tečaja v KPD Bazovica ju je za nastop pripravil njun mentor Luka Verbanac.

Razstava je vzbudila precej zanimanja. Mladen Stojić je ob tej priložnosti na kratko spregovoril o eksponatih in nasploh o področju svojega večletnega delovanja, tudi profesionalnega. Posebno pozornost

je namenil prikazu grbov slovenskih zgodovinskih ozemelj, spremno gradivo – besedila, plakate, zemljevide ipd. – pa je, kot je navedel, prevzel od slovenskega društva Heraldica Slovenica z njegovim soglasjem.

Kot zanimivost velja morda dodati, da je društvo Heraldica Slovenica sodelovalo tudi pri pripravi brošure z naslovom Simboli

Mladen Stojić predstavil novo tematiko, arhiv KPD Bazovica

Republike Slovenije (RS), ki jo je leta 2022 izdal Urad Vlade RS za komuniciranje. Prinaša podrobno predstavitev državnih simbolov, njihov nastanek, pomen in pravilno uporabo v praksi, med drugim tudi grbe slovenskih zgodovinskih ozemelj, ki so bili od 12. in 13. stoletja do razpada Avstro-Ogrske leta 1918 nosilci slovenske teritorialne simbolike in identifikacije. Prikazani so grbi slovenskih zgodovinskih ozemelj, ki so delno ali popolnoma znotraj meja RS – to so bila po navedbi avtorja Aleksandra Hribovska Goriška in Gradiščanska, Istra, Koroška, Kranjska, Štajerska, Trst in Prekmurje (Zala in Železna). Brošura je na vpogled na spletni strani omenjenega urada: www.gov.si/assets/vladne-sluzbe/UKOM/. **Marjana Mirković**

10. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Roža za mamo

Nastopajoči na poklonu, foto: Marjana Mirković

V KPD Bazovica je potekala tretja prireditev z otroškim nastopom ob materinskem dnevu, neformalnem prazniku, ki izvira iz ZDA in se na Hrvaškem praznuje drugo nedeljo v mesecu maju, v Sloveniji pa 25. marca.

Vodji otroških skupin in različnih delavnic v KPD Bazovica Andrea Šlosar in Romana Turkušič Škrab sta v sodelovanju s tajnico Sandro Grudenic tudi letos za to priložnost pripravili poseben program, ki ga je pomagal zasnovati vodja glasbenega tečaja za kitaro Luka Verbanac.

Prisrčna prireditev, kot vselej, ko nastopajo otroci, je k obisku privabila številne starše, dedke in babice, brate in sestre, ki so nastopajoče nagradili z velikim aplavzom in čestitkami. Posebej veseli podatek, da je v skupino najmlajših tudi zadnja leta vključenih več otrok iz iste družine. Program je povezoval koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz, na odru pa

17. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

PORT-ray, razstava fotografij

V KPD Bazovica so odprli razstavo fotografij, organizirano v sodelovanju z Javnim skladom za kulturne dejavnosti (JSKD) RS, območnima izpostavama (OI) iz Kopra in Izole, ter izolsko galerijo društva likovnih umetnikov Insula. Razstava je bila odprta v Izoli 22. decembra lani in je zatem gostovala v Logatcu, Sežani in Pivki.

Kot je v nagovoru obiskovalcem med drugim povedal vodja PS in dolga leta strasten in večkrat nagrajen fotograf Darko Mohar, je razstavi botrovalo lansko vabilo JSKD iz Kopra k sodelovanju na fotografskem natečaju z naslovom PORT-ray. Izrazil je obžalovanje, ker fotografska skupina KPD Bazovica že vrsto let miruje – društvo si prizadeva najti nove moči in novega vodjo, da bi obnovilo dejavnost pred leti zelo aktivne in uspešne skupine. Morda bo razstava nova spodbuda za oživitvev fotografske dejavnosti v

sta se najprej posamično predstavili sestrici Enea in Aria Hunjadi na flavti in za klavirjem, zatem je na klavir zaigral tudi Ante Segulin Štambuk. V skupnem nastopu so Luna Banković, Dorian Bucci, Maris Čivić, Aria Hinjadi, Sfia Jurišić, Marko Maras, Eni Šneler in Mirtja Turkušič interpretirali pesmico Enkrat je bil en majhen škrat, Enea Hunjadi pesem Čudovita mama Zvezdane Majhen, Aria Hunjadi pa pesem Mama Ferija Lainščka. V nadaljevanju je na kitari zaigral Andrej Klobasa, v baletnem nastopu in svoji koreografiji pa sta na glasbo iz baleta Labodje jezero Petra Ilića Čajkovskega zaplesali Rita Bilić in Cinta Segulin Štambuk. Z aktualnim izborom in plesom na uspešnico Rim Tim Tagi Dim v izvedbi Baby Lasagne, ki je bila tega dne, pred večernim nastopom za Pesem Evrovizije 2024, v središču medijske pozornosti na Hrvaškem, pa je bila z živahnim nastopom še posebnega navdušenja ob koncu programa deležna razplesana in zelo živahna Enea Hunjadi. Čestitke njej in vsem nastopajočim ter mentorjem je v imenu društva in navzočih izrekel in se jim zahvalil Vitomir Vitaz, mame pa so za spomin prejele tudi rožo, ustvarjeno na otroški delavnici.

Marjana Mirković

Darko Mohar in Mateja Palčič, foto: Marjana Mirković

društvu, morda celo z najmlajšimi, je dodal. *Da vabilo iz Kopra ne bi izzvenelo v prazno*, je povedal, sta se s tajnico Sandro Grudenic odločila, da pošlje tri starejše fotografije, posnete v reškem pristanišču, ki so že bile nagrajene pred leti na natečaju male forme. Dve je selektorica razstave Nataša Kovšca, znana umetnostna zgodovinarica in kritičarka, izbrala za končno postavitev, predstavljeno tudi v KPD Bazovica in na ogled do 7. junija. Kot je med drugim zapisala v spremljajočem katalogu, je široko zastavljena tematika fotografskega in video natečaja *PORT-ray* ustvarjalcem omogočala različne vsebinske obravnave, od portretnih upodobitev in krajskih posnetkov pristanišča do "portretov okolja", ki se motivno navezujejo bodisi na splošno identiteto prostora bodisi aktualne problem sodobnega časa.

O razstavi je spregovorila in jo odprla vodja OI JSKD Koper Mateja Palčič, z glasbenim nastopom na kitari pa sta dogodek lepo popestrila mlada udeležnica glasbenega tečaja v KPD Bazovica pod vodstvom Luke Verbanca, Ameli Matilda Karlović in Borna Prelec.

Fotografije so poleg Darka Moharja prispevali še avtorji Zala Arh, Lana Baltič, Krisztina Doltar, Jožef Fabjan, Stane Gortnar, Tina Jeran, Eva Križaj, Tomi Križaj, Irena Lorget Lipovec, Jack Lorget, Peter Meze, Nikola Predović, Gorast Radojević, Jana Štok, Anja Tomanič, Sanja Tošič in Andrej Udovič. **Marjana Mirković**

IZ PLANINSKE SKUPINE

18. februar, V nadaljevanju sodelovanja z Obalnim PD iz Kopra v Čičarijo

Tokrat so izlet pripravili Koprčani, razume se, da odlično. Skoraj petdeset udeležencev se je zbralo pri dveh velikih hrastih v čičarijski vasi Vodice na hrvaški strani. V naselju, ki je nekoč štelo več sto prebivalcev, jih danes živi komaj deset. V drugi svetovni vojni je bila vasica požgana in od takrat se prebivalstvo ni več vrnilo nazaj v večjem številu.

Pri urejanju naselja so danes zelo dejavni pesnica Alberta Ostan in njen soprog Iztok Ostan ter Slavko Brana. Vsi so pričakali planince iz Kopra in Reke, jim veliko povedali o kraju, Slavko pa je pozneje povedel skupino B po učni poti in obiskovalcem spregovoril še o zdravilnih rastlinah, ki rastejo na območju Čičarije.

Skupina A se je medtem povzpela na greben nad Vodicami in prešla v Slovenijo. Sledili so vzponi na tri vrhove, v gozd skrito Razsušico ali Glavičorko na 1083 metrih višine, najvišji vrh slovenskega dela Istre,

zatem na samo dva metra nižji skalnati vrh Medvižico z lepimi razgledi na okoliške hribe in doline ter travnato piramido Ostrič s širnimi razgledi od Učke do Alp.

Na koncu je posijalo sonce in na začetni točki pohoda omogočilo še lepo druženje dobrih prijateljev.

V kamnitih ploščah na ograji hiše Ostanov je zapisana pesem Prošnja Alberte Ostan, ki jo je v hrvaščino prevedel znani istrski pesnik in intelektualec Milan Rakovac, v krajevni, čički narečji Čičarije iz Vodic oziroma Prapoč pa Irena Cerovac in Ivanka Šverko. Pričajo o presenetljivem bogastvu jezikov in enako ljudi, katerih vezi se na tem majhnem, a prelepem prostoru težke preteklosti in negotove prihodnosti vsestransko prepletajo.

Darko Mohar

Lepa narava Čičarije, foto: Darko Mohar

24. februar, Izlet na Luban z otroki in starši

V okviru priprav na Malo planinsko šolo, namenjeno najmlajšim in ki naj bi še letos zaživela v KPD Bazovica, je bil za drugi izlet izbran najvišji vrh na Reki, 499 metrov visok Luban. Kraj, kjer je mogoče še danes najti sledove hudih bojev za osvoboditev Reke leta 1945, je gozdnata divjina, oddaljena le nekaj deset metrov zračne črte od prvih hiš, in kot nalašč za uvajanje otrok v planinstvo. Veselje ob sledovih srn, ogled manjše zbirke kamnoseškega orodja na prostem, uživanje v razgledih, iskanje markacij in še kakšne

druge igre – na koncu so bili vsi zadovoljni z izletom, in to je dovolj za nadaljevanje dela z otroki. Mogoče že naslednjic brez staršev? **Darko Mohar**

Na najvišjem reškem vrhu, foto: Darko Mohar

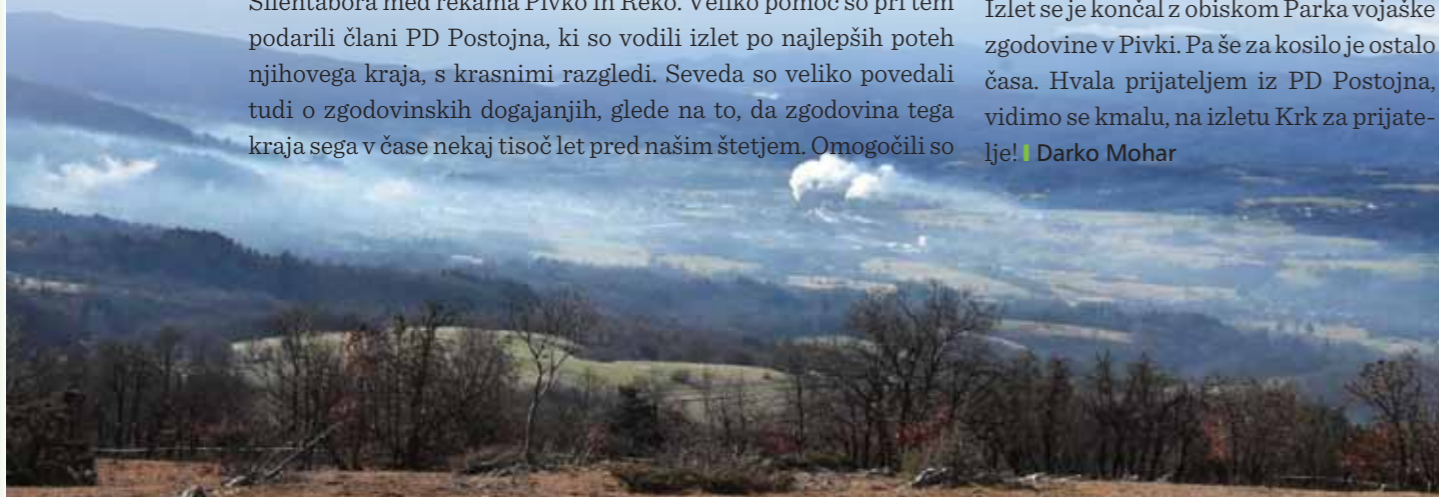
25. februar, S PD Opatija na Pivško

S poti po Pivškem, foto: Darko Mohar

Sodelovanje s PD Opatija in PS KPD Bazovica se uspešno nadaljuje. Tokrat je za skupni cilj izbran greben, ki je razvodnica med črnorskim in jadranskim povodjem, greben Šilentabora med rekama Pivko in Reko. Veliko pomoč so pri tem podarili člani PD Postojna, ki so vodili izlet po najlepših poteh njihovega kraja, s krasnimi razgledi. Seveda so veliko povedali tudi o zgodovinskih dogajanjih, glede na to, da zgodovina tega kraja sega v čase nekaj tisoč let pred našim štetjem. Omogočili so

tudi ogled bunkerjev na Primožu nad Pivko, ki pričajo o tem, kako je človek po eni strani močan, po drugi pa nor!

Izlet se je končal z obiskom Parka vojaške zgodovine v Pivki. Pa še za kosilo je ostalo časa. Hvala prijateljem iz PD Postojna, vidimo se kmalu, na izletu Krk za prijatelje! **Darko Mohar**

2. marec, Ženske v hribe postaja tradicija

Na Rebri, foto: Darko Mohar

V dneh okoli osmega marca člani PS povedajo vse članice skupine v naravo. Izlet je poznan kot Ženske v hribe. Tako je bilo tudi letos. No, zaradi slabe vremenske napovedi so se odločili za lažji sprehod po grebenu Rebar, nekaj čez 360 metrov visok hrib, ki ločuje Grobniško polje od Sušaške Drage. Po grebenu je speljan ši-

rok kolovoz, vse od Hrastenic do Svetega Kuzma. Najvišja vzpetina v grebenu je Točila.

Sprehod je bil lep, razgledi proti Učki, Kvarnerju, otoku Krku in mestu Reka enkratni. Na drugo stran je bilo lepo videti Grobniške Alpe in tudi hribovje nad Bakarskim zalivom. Dež je prišel točno po vremenski napovedi, torej v predvidenem času, a ni poslabšal razpoloženja pohodnikov.

Druženje se je nadaljevalo v KPD Bazovica na Reki, in sicer s tradicionalnimi vrtnicami, kosilom in glasbo, ki so jo zaigrali člani ansambla folklorne skupine. Hvala damam, ki so sladkosnednežem pripravile izvrstne sladice, in tudi delu ekipe, ki ni sodeloval na pohodu, ampak se je odločil za pripravo velike dvorane za predvideno zabavo. Timsko delo je tisto, kar krasi skupino že od začetka delovanja. **Darko Mohar**

24. marec, Krk za prijatelje znova zelo zanimiv

Gneča pri Gradecu, foto: Darko Mohar

Tudi letos je PS KPD Bazovica organizirala tradicionalni izlet pod nazivom Krk za prijatelje. Tokrat so se odločili za pohod po delu poti Camino Krk, in to od starega frankopanskega kaštela Dobrinj do mesteca na robu Vrbniškega polja, Risike. Pohodniki so spoznali drugi obraz otoka, gozdove v njegovem osrednjem delu. Ob poti so se zaustavili pri cerkvici svetega Vida iz 11. stoletja, znani po povezanosti z enim izmed temeljev hrvaškega jezika, v glagolici napisano darovnico slavnega Dragoslava o podaritvi njegovih posestev

tej cerkvi. V nadaljevanju poti so si ogledali slap Skakavica, opuščeno vasico Dolova, kastel Gradec, ki je bil izhodišče knezov Krških, pozneje imenovanih Frankopani, in Napoleonov most pred Risiko. Odziv na vabilo je bil zelo velik, saj je na pohodu sodelovalo več kot 150 planincev, članov planinske skupine Smučarskega kluba (SK) Devin iz Nabrežine, PD Postojna, PD RTV Ljubljana, PD Snežnik, PD Opatija in gostiteljev, naše PS ter prijateljev iz Gorenjske, ki jim celo sneg na cestah ni preprečil prihoda. Za konec so se nekatera društva odločila še za obisk bližnjega Vrbnika. **Darko Mohar**

14. april, Prijateljstvo brez meje tokrat v Čičariji

Letošnji organizator tradicionalnega srečanja Prijateljstvo brez meje PD Snežnik iz Ilirske Bistrice je pripravil malo presenečenje. Tokrat se prijatelji iz treh dežel niso našli na Sviščakih, temveč v prelepi Čičariji, v vasi Golac, skriti nekaj kilometrov stran od magistralne ceste Pasjak-Kozina. Travniki v okolici mesta in nekaj polj v vrtačah so tamkajšnjemu prebivalstvu omogočali bolj skromno življenje, tako da danes tam ne živi veliko prebivalcev, uživajo pa v lepoti pokrajine ter miru in tišini.

Na srečanju se je zbralo okrog sto pohodnikov iz Devina, Trsta, Reke in Ilirske Bistrice. Porazdeljeni v tri skupine so se povzpeli na razgledni travnati vrh, 1056 metrov visok Ostrič s prekrasnimi razgledi od Snežnika do Učke. Močnejša skupina se je zatem napotila še na nekoliko višja vrhova, Medvižico in Razsušico, druga skupina pa se je spustila nazaj v Golac.

Nekaj članov PS KPD Bazovica se je sprehodilo po okolici Golca in Zagrada.

Po pohodu je sledilo zelo prijetno druženje v vaškem domu, ki se je kar zavleklo v pozne popoldanske ure. Vodje društev so v krajših nagovorih izrazili zadovoljstvo, ker srečanje traja že toliko let in postaja tradicija, pa tudi prepričanje, da bo tako tudi v prihodnje. V tem času je bilo odpovedano samo enkrat, in to zaradi epidemioloških razlogov. Naslednje leto devetnajsto srečanje pripravljajo člani PS KPD Bazovica! **Darko Mohar**

Prijateljstvo brez meje, foto: Darko Mohar

20. april, Memorial Ivo Marušić, poklon preminulim članom PS

Z obiskom hribov nad Vinodolom smo se planinci spomnili vseh naših preminulih članov: Janka Rizmana, Emilije Cvetković, Tolje Hromina, Nataše Roviš, Mladena Fratra, Milice Pejović, Jasne Zazijal Marušić in soproga Iva, vseh, ki so v preteklem času lepšali in bogatili delovanje naše skupine in niso več z nami. Sveče smo simbolično prižgali na pokopališču Grižane, potem pa smo se odpravili skozi Bribir, Ledenice in Bater do mesteca Breze, obkroženega z več kot tisoč metrov visokimi hribi.

Dan je bil poln doživetij – najprej smo se skozi komaj ozelenele breze, po katerih je mestece dobilo ime, povzpeli na Veliki Rujnik in uživali v prekrasnih razgledih na otok Krk, Vinodolski in Velebitski kanal vse do Velebita in dalmatinskih otokov na eni strani ter na Kvarner z Učko na drugi. Na vrhu nas je pričakalo nekaj beloglavih jastrebov, kot da bi duhovi naših pokojnih prijateljev skozi takšno podobo pazili na nas. Radovedni, kot so, so jastre-

bi leteli nizko nad nami, se vzdignili vse do oblakov in se spet spustili nizko nad nas. A oblaki naj bi po napovedi prinesli dež. In res, pogled z vrha je v naši nameravani smeri nakazoval ploho dežja ali mogoče celo snega. Z Marinom sva se spogledala in takoj vedela, da nam dež ne bo preprečil nadaljevanja poti do Sitovnika, naslednjega vrha. Treba bo samo počakati kakšno minutko, da se soplaninke pomirijo, in kreniti v zeleno smer.

V nadaljevanju smo šli skozi krdelo konj, ki so se mirno pasli na prostem in razkazovali svojo lepoto. Tudi cvetja je bilo ničkoliko, prevladovali so orhideje, svišči in spomladanski jegličiči.

Malo tavanja zaradi slabih in starih markacij ni zmanjšalo uživanja v hoji skozi bukove gozdove in pri vzponu na še en prelep vrh. **Darko Mohar**

Razgled z Velikega Rujnika, foto: Darko Mohar

Klaudija Ana Velimirović (1942–2024)

V 83. letu življenja je v Pulju preminila rojakinja Klaudija Ana Velimirović, rojena Semolič, po poklicu diplomirana ekonomistka, vsestransko vključena v življenje slovenske skupnosti v Pulju, Istri in na Hrvaškem. S svojim povezovalno usmerjenim delom in zanesenjaškim trudom je pomembno prispevala k ohranitvi slovenstva in uveljavitvi manjšinskih pravic.

Sodelovala je pri ustanovitvi SKD Istra (2001) in bila deset let njegova predsednica (2005–2015), dejavna tudi v vodstvu krovne organizacije, Zveze slovenskih društev na Hrvaškem kot predstavnica SKD Istra v njenem predsedstvu ter tudi v obeh svetih slovenske narodne manjšine, v Istri in Pulju, kjer je bila članica – v slednjem vsa leta, od prvih volitev 2003. Klaudija Ana Velimirović je bila posebej zaslužna za pridobitev prostorov društva – Slovenskega doma v Pulju.

Klaudija Ana Velimirović počiva na pokopališču v Premanturi, v občini Medulin pri Pulju.

Sotočja, 4. marca 2024, www.rtv slo.si

Klaudija Velimirović, foto: Anita Hromin

Vera Hrga, roj. Cerkovnik (1952–2024)

22. maja pa nas je v Splitu zapustila Vera Hrga, roj. Cerkovnik, doma iz Šoštanja, s končano mariborsko pedagoško akademijo, soustanoviteljica Slovenskega kulturnega društva (SKD) Triglav v Splitu leta 1992 in vsestransko dejavna vsa ta leta.

Z odlično organizacijo odmevnih kulturnih prireditev in udeležbo vrhunskih slovenskih ustvarjalcev je bila najzaslužnejša za uveljavitev in prepoznavnost slovenske kulture in jezika v Splitu in širše, pa tudi na Hrvaškem. Posebej ostaja zapisana kot izjemno predana in tudi zelo priljubljena učiteljica slovenščine, po osamosvojitvi prva na Hrvaškem in aktivna vsa leta od leta 1992 v Splitu, pa tudi v Dubrovniku in Šibeniku, kjer je številnim generacijam mladih na najlepši način približala slovenski jezik in kulturo, svoje bogate pedagoške izkušnje pa nesebično prenašala mlajšim učiteljicam. Pisala, urejala in nasploh vsestransko je skrbela za izhajanje glasila Planika, ki od ustanovitve spremlja dejavnost SKD Triglav, dragoceni pa so tudi njeni prevodi poezije, izdane tudi v založbi društva.

Vera Hrga je bila vsa leta tudi ena osrednjih članic v vodstvu društva Triglav in slovenski manjšinski samoupravi, svetih na mestni in županijski ravni ter od leta 2023 (po izgubi pravice do svetov) namestnica predstavnika na slednji. Dejavno je bila vključena tudi v vodstvo ZSDH.

24. maja je bila Vera Hrga pokopana na splitskem pokopališču Lovrinac.

Sotočja, 27. maja 2024, www.rtv slo.si

Vera Hrga, foto: Marjana Mirković

Obe izjemni rojakinji ostajata v nepozabnem, toplen in spoštljivem spominu. Družinama obeh izrekamo iskreno in globoko sožalje.

Uredništvo

Učiteljica DPS v KPD Bazovica Vida Srdoč nam je tokrat v objavo poslala eno izmed domačih nalog sodelujočih pri pouku. Zahvaljujemo se njej in avtorici naloge, ki je nelektorirana objavljena v nadaljevanju.

Gozdna pustolovščina

Zdi se mi, da po naravi nisem pustolovka. Včasih pa se v življenju zgodi nekaj nepričakovanega.

Pred nekaj leti sem v Istri šla v gozd nabirat gobe. Šla sem po znani poti, po kateri sem se vedno tudi vračala. Ko sem nabrala nekaj gob, sem se hotela vrniti. Pot poteka skozi strnjen gabrov gozd. V nekem trenutku sem ugotovila, da sem se izgubila. Nisem vedela, kako se je to zgodilo. Začela sem razmišljati, kaj narediti. Zaradi gostega drevja nisem videla neba, zagledala pa sem daljnovid. Ko sem prišla do njega, je bila dilema, v katero smer naj grem. Odločila sem se kar tako za eno, hodila sem in hodila, dokler nisem prepoznala terena in se srečno vrnila domov.

Prvič sem bila v takšni situaciji in sem bila zadovoljna, da me ni prevzela panika.

! Vesna Milokanović, DPS v KPD Bazovica

Literarni natečaj 2023

V nadaljevanju objavljamo nelektorirane prispevke Literarnega natečaja ZSDH, nagrajene z drugim in tretjim mestom v kategoriji višjih razredov osnovne šole. Nagrajencem in mentoricama čestitamo in se zahvaljujemo za objavo.

2. mesto

Dnevi brez skrbi

Zvečer, ko sem šel spat, sem v postelji razmišljal kako bi bilo lepo, če bi živel v svetu brez skrbi. Zjutraj sem se zbudil in začel iskati šolsko torbo, toda... ni je bilo!! Vprašal sem mami, če jo je morda kje videla. Toda odgovorila mi je, da kaj govorim neumnosti, da sem že zdavnaj nehal hoditi v šolo.

Sprva mi je bilo to zelo čudno, ampak čez nekaj časa sem opazil, da nimam niti ene skrbi, kar mi je bilo zelo čudno. Nato sem se spomnil kaj sem razmišljal zvečer v postelji. To mi je bilo zelo všeč in sem hotel to najbolje izkoristiti. Takoj sem se šel družiti s prijatelji in cel dan delal kar sem želel. Naslednji dan pa sem šel nakupovati različne stvari, saj je bilo popolnoma vse brezplačno. Vzel sem si superge, oblačila, nov računalnik in tudi nekaj daril za prijatelje. Zvečer mi je bilo dolgčas in sem šel s prijatelji ven. Družili smo se na šolskem igrišču do jutranjih ur, nato pa sem šel domov spat. V postelji sem razmišljal kako mi je že počasi dolgčas brez kakršnihkoli obveznosti ali skrbi.

Naslednji dan me je zbudila mami in rekla da se morem hitro pripraviti za šolo. Takrat sem dojel, da imam čarobno moč, da mi se uresniči vse kar si želim.

! Igor Zubović, 8. r. OŠ Milan Brozović, Kastav, učenje v družini (Saša Kernjak Zubović)

3. mesto

Z domišljijo na potep

Z domišljijo sem se odpravila na potovanje v čarobni gozd vil, kjer je vse polno pisanih kril. Ko sem ih zagledala postala sam ena izmed njih in klicale so me vila Klara. Tisti dan smo se odpravile do pravljničnega čarobnega slapa, v katerem padajo bleščice namesto vode, potem pa še v pravljnično hišico iz rož.

Igrali smo, plesali in peli. Vse je bilo tako čarobno.

Nenadoma sem v daljnem gozdu zaslišala da me nekdo kliče po imenu. Počasni sem se prebijala skozi gozd in zagledala čudovite družine jelenov, košut in teličkov, srne, srnjaka in Bambija, medvedko z mladiči. Vsi so bili videti kot ena velika družina.

Klara, se želiš igrati z nami? Vprašal me je Bambi. Bila sem šokirana, ko sem ih slišala, vendar nisem zastavila nobenega vprašanja. Z veseljem sem se začela igrati z njimi in raziskovati naravo. Na poti smo srečevali različne živali, spoznala sem veliko rastlin in dreves. Vsi smo se zabavali, jaz pa sem čisto pozabila na čas.

Nenadoma sem zaslišala mamo, ki me kliče in moje čarobno potovanje se je žal končalo. Obljubila sem si, da se bom zagotovo kmalu vrnila k tem dogodivščinam.

! Klara Čop 3. r. OŠ Petar Zrinski, Čabar, DPS (Mirjana Žagar)

Pot v London

Danes sem zelo vesela, ker grem z mojo najboljšo prijateljico v London.

S prijateljico sva kupili letalski karti za London že pred poletjem. Odhod letala iz Ljubljane imava ob 9. uri zjutraj. Prespali sva pri moji babici in dedku v Ljubljani, da nama ni potrebno prezgodaj vstati. Budilka nama je zvonila ob 6. uri, zatem sva hitro pojedli, se oblekli in že naju je čakal taksi, ki naju je peljal do letališča. Avion je bil točen. Do Londona sva z letalom potovali 2,5 uri. Na londonskem letališču naju je ponovno čakal taksi, ki naju je peljal do hotela. Nato sva imeli tri dni časa za ogled vseh čudovitih znamenitosti. Obiskali sva Tower bridge, London eye, vozili sva se v dvonadstropnem avtobusu, videli sva tudi znamenite londonske telefonske govornice in še veliko tega. Dnevi so hitro minili in kmalu je prišel čas za vrnitev domov. Na letališče sva prispeli dovolj zgodaj, da sva pred odhodom letala še nekaj pojedli. Po dolgem letu sva končno pristali na letališče Brnik, kjer naju je pričakal moj oči in naju peljal direktno na Reko. Bila je že tema, ko smo prišli domov. Hitro sem pojedla večerjo in šla spat.

Obisk Londona mi je bil zelo všeč in upam, da ga kmalu spet obiščem. Upam, da mi se takrat pridruži tudi mami.

! Lorena Zubović, 6. r. OŠ Milan Brozović, Kastav, učenje v družini (Saša Kernjak Zubović)

Različni pogledi na interpretacije zgodovine

Med obiskovalci večinoma mladi, foto: www.documenta.hr

Različni pogledi na interpretacije zgodovine holokavsta, genocida in drugih vojnih zločinov iz časa druge svetovne vojne so bili tema prvega dogodka, ki je potekal v okviru dveletnega evropskega projekta z naslovom Moč osebnih zgodb v soočanju s pozabo (Power of Personal Stories in Confronting Oblivion – PPSCO). Projekt sofinancira EU v sklopu programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote (Citizens, Equality, Rights and Values – CERV).

Okroglo mizo v dvorani Mestne knjižnice Reka sta organizirala Center za soočanje s preteklostjo – Documenta in Center za raziskovanje holokavsta in genocida v jugovzhodni Evropi pri Filozofski fakulteti (FF) Univerze na Reki (UR) v sodelovanju z Zvezo antifašističnih borcev in antifašistov (ZABA) Primorsko-goranske županije (PGŽ).

Sodelovali so publicist in častni predsednik ZABA Opatija Oleg Mandić, vodja Documente Vesna Teršelič, profesor zgodovine na reški Naravoslovni in grafični šoli Josip Naglič, vodja omenjenega centra FF UR dr. Lovro Kralj, Timea Serb z Interkulturnega inštituta iz Temišvara in Boris Hajdinjak, direktor Centra judo-

vske kulturne dediščine Sinagoga Maribor, pogovor pa je moderiral Vjeran Pavlaković, prav tako iz sodelujočega centra FF UR. O dogodku so med drugim na spletni strani Documente (www.documenta.hr) zapisali, da so posebej počaščeni, ker je kot govorec sodeloval Oleg Mandić, znan tudi kot otrok, ki je zadnji zapustil taborišče Auschwitz. Kot je sam poudaril v sklepnih besedah, je najpomembnejše, da se ne molči o trpljenju. Zato od leta 1955 piše in govori o svojih izkušnjah iz taborišča in vseh poznejših srečnih letih.

Vesna Teršelič je bila pred tem istega dne na sedežu PGŽ na sestanku, ki so se ga udeležili še župan Zlatko Komadina, reška podžupanja Sandra Krpan, vodja Upravnega oddelka za zadeve župana in skupščine PGŽ Ermina Duraj ter predsednik ZABA PGŽ Dinko Tamarut. Beseda je tekla o večji zastopanosti terenskega pouka pri predmetu zgodovina v okviru programov Državlanska vzgoja in izobraževanje ter Šola in skupnost, o tem, kako na šolah na Reki in v županiji pogosteje organizirati obiske krajev, pomembnih za novejšo hrvaško zgodovino, posebej mest trpljenja in odpora iz časa druge svetovne in domovinske vojne, da bi učenci ob strokovni pripravi. | Marjana Mirković

6.-12. maj, HKD Reka

Mednarodni festival malih odrov (MFMO)

Prizor iz predstave, foto: www.theatrefestival-rijeka.org

Za program MFMO, eno najpomembnejših kulturnih prireditev na Reki, ki je tokrat potekala že 29. leto, je selektor festivala dramaturg Jasen Boko izbral osem predstav iz šestih držav, poleg Hrvaške še iz Slovenije, Srbije, Bosne in Hercegovine, Črne gore in Avstrije. Predstave so bile na programu v Hrvaškem narodnem gledališču (HNK) Ivana pl. Zajca, Hrvaški čitalnici na Trsatu in HKD na Sušaku, kjer je bila na ogled tudi spremljajoča razstava gledaliških plakatov Gorana Merkaša, postavljena v sodelovanju s HNK iz Varaždina, tam pa so potekali tudi pogovori, ki jih je vodil kritik Igor Ružić. Kot je ob napovedi letošnjega programa izjavil Jasen Boko, *Reka živi s tem festivalom, s tem pa tudi lik in delo njegovega utemeljitelja Nenada Šegvića*, znanega reškega gle-

dališčnika. Organizatorja festivala sta Umetniška organizacija HKD Teater MFMO in Mesto Reka. Tudi letos so sodelovali slovenski gledališčniki, Mala Drama Slovenskega narodnega gledališča (SNG) iz Ljubljane s predstavo Otroci Lucy Kirkwood v režiji Nine Šorak, slovenski režiser Vito Taufer pa je režiral predstavo Ojdip po Sofokleju v izvedbi Jugoslovanskega dramskega gledališča iz Beograda, ki je na Reki prejela nagrado Nenada Šegvića kot najboljša predstava v celoti ter nagradi za najboljšo glavno moško vlogo (Milan Marić) in najboljšega mladega igralca (Joakim Tasić). Nagrajena sta bila tudi soustvarjalca predstave Otroci, Branko Hojnik z nagrado Doriana Sokolića za najboljšo scenografijo, Mojca Sarjaš pa z nagrado Veljka Maračića za najboljšo oblikovanje svetlobe. Več: www.theatrefestival-rijeka.org. | Marjana Mirković

9. maj, Art kino, Reka

Zbudi me

V reškem kinematografu Art kino so predstavili četrti dolgometražni igrani film mladega in večkrat nagrajenega režiserja in scenarista Marka Šantića, predstavljenega kot hrvaškega ustvarjalca s slovenskim naslovom. Po predvajanju, ki si ga je ogledalo precej občinstva in film zelo lepo sprejelo, so skupaj z Markom Šantićem predstavili še del filmske ekipe: producenta Jureta Bašića, igralca Jurija Drevenška, scenarista Gorana Vojnovića in direktorja fotografije Ivana Zadra. Kot so med drugim povedali ob tej priložnosti, film, povezan tudi z zgodovinskim revizionizmom, obravnava problematiko ksenofobije v Sloveniji in odnos do prebivalcev iz drugih delov nekdanje Jugoslavije, za katere se, po besedah Gorana Vojnovića, šele danes, ko primanjkuje različne delovne sile, ugotavlja, v kolikšni meri so si bili ti ljudje – pravzaprav naši – blizu po jeziku, kulturi. Film je nastal v sodelovanju slovenskih, hrvaških in srbskih produkcij, kar je pričakovano in pomemben vidik za ustvarjanje na območju manjših držav.

Film Zbudi me je svetovno premiero imel na prestižnem festivalu Black Nights v Talinu v Estoniji, gostoval je na številnih drugih festivalih po svetu, na Festivalu

slovenskega filma (FSF) pa je lani prejel kar pet nagrad Vesna: za najboljši celovečerni igrani film, za scenarij (Marko Šantić, Goran Vojnović in Sara Hribar), za najboljšo glavno moško vlogo (Jure Henigman) za vlogo Roka, za najboljšo stransko moško vlogo (Jurij Drevenšek) za vlogo Damjana in tudi za najboljšo masko (Lija Ivančič). Ob utemeljitvi nagrade za najboljši celovečerni igrani film so na strani FSF (<https://fsf.si/2023/>) med drugim zapisali, da *film Zbudi me v aktualno tematiko vstopa skozi pomenljivo perspektivo izgube spomina, skozi katero odpira prostor za premislek o sovraštvu, nestrpnosti in nacionalizmu, pri čemer do obravnavanih tem zavzame jasno stališče. ... Pogumen in za današnji čas še kako relevanten film, ki o nasilju spregovori, ne da bi ga sam reproduciral v podobi.* | Marjana Mirković

Po dobro obiskani predstavi, foto: Marjana Mirković

18. maj, Palčava šiša, Plešce

Mednarodni dan muzejev

Letos se je tudi Etnološka zbirka Palčava šiša iz Plešce pridružila obeležitvi mednarodnega dneva muzejev in obiskovalce povabila na prav poseben degustacijski večer v vinske kleti nekdanje gostilne, kjer je bilo prostora kar za 15.000 litrov vina v lesenih sodih za veleprodajo. Tu se je pretakalo vino najprej iz hrvaškega Pokolpja – z bregov Plešivice, nato iz Vipavske doline in na koncu iz Bele Krajine. Vodja zbirke Marko Smole je navzoče seznanil s tem, kaj vse od alkoholnih pijač so v določenih obdobjih pili naši predniki, od slovanske medice, prek jabolčnika, verjetno iz nemških dežel v 14. stoletju, do primorskih vin s posesti Frankopanov in Zrinjskih, ki so jih po urbarju morali prioriteto prodajati domači gostilničarji, in vina s Plešivice, kjer je okoli leta 1876 začela vinska trta zaradi bolezni propadati. Dokler niso vinogradev obnovili, je sledilo

več deset let dolgo obdobje piva, konec 19. stoletja izdelava likerjev in nato večja konzumacija žganja, katerega predelava je bila davčno obremenjena in so *rakijo* nekateri kuhali naskrivaj. Med obema vojnoma se je znova stabilizirala dobava vina, največ iz Bele krajine in Primorja. Večerni sprehod skozi okuse in zgodovino so obiskovalci nadaljevali na dvorišču Palčave šiše ob domači potici in prijetnem kramljanju o pijači in kulinariki.

| Povzeto po zapisu Marka Smoleta

Obnovljena vinska klet znova obiskana, foto: Marko Smole

Liste za evropske volitve: sami se hecajo, mi pa naj bi bili resni?

Slovenski državljani bomo 9. junija lahko izbirali med kandidati za devet poslancev v evropskem parlamentu. Istega dne bomo lahko glasovali tudi na treh posvetovalnih referendumih: o evtanaziji – ureditvi pravice do pomoči pri prostovoljnem končanju življenja, o preferenčnem glasu za volitve poslank in poslancev v slovenski parlament ter o gojenju in predelovanju konoplje v medicinske namene ter posedovanju te rastline za omejeno osebno rabo.

Demokracija in pol bi lahko rekli. Da, a kdo je tu sploh še resen? Ima me, da se tokrat demokracije sploh ne bi šla, pa naj si te poslance kar sami izvolijo in jih imajo! Poslanci na desni – čisto nič novega, vse po starem, strumno kot eden proti svojim 22 ali 23 odstotkom, na drugem polu pa niso zmogli nobene preproste pameti, resnosti, če že ne modrosti, v teh čudnih (evropskih) časih. Levosredinske glasove bodo razdrobili na prafaktorje, saj je vsaka stranka oblikovala svojo listo, in to tako, kot da se hecajo. Zgodovinarica, urednica in založnica Manca B. Renko je v svojem komentarju zapisala, da je stranke sestavljanje kandidatnih list presenetilo, tako kot vsako zimo sneg preseneti DARS. To je naš upravljavec avtocest. Vsako zimo jih sneg preseneti. Tako kot naše stranke vsakih pet let presenetijo evropske volitve.

Zdi se mi, da je sestavljanje list parlamentarnih strank potekalo tako, da bo učinek enak, kot bi izbirali mi, ko smo se preštevali za to, kdo bo iskal in kdo mižal, ko smo se igrali skrivalnice: »An ban, pet podgan, štiri miši, v uh me piši, vija vaja ven.« Na listi so taki, ki že vnaprej vedo, da ne bodo izvoljeni, nekateri so na listi za nagrado ali iz kljubovanja, nekaterim manjka še pet let do penzije, nekateri pa so nekaj časa kandidati na listi, čez nekaj dni pa jih že več ni. Nas vsak dan na televiziji prepričujejo, kako pomembne so volitve za prihodnost Evrope, čeprav se sami hecajo in jih niti sami ne jemljejo resno. Halo?!

Zlahkoto bi bili kandidat ali kandidatka tudi vi, če bi le hoteli. Potrebujete le nekaj izobrazbe, sploh ne nujno, da kakorkoli povezane z diplomacijo, in veliko ambicij. Potrebna je le včlanitev v partijo z veliko željo delati kariero. In potem enkrat pridete na vrsto za evropski parlament tudi vi. Naša zunanja ministrica se je z mano vozila v dvigalu Radia Slovenije, ko sva bili obe tam zaposleni kot novinarki. S tistega dvigala je odletela v Bruselj.

Kdo mi je kriv, da zdaj nimam 10.000 evrov plače bruto oziroma 7.853 evrov neto na mesec, kolikor danes dobi evropski poslanec? Prav nihče. Vse možnosti bi imela, če bi le hotela. Če bi se le hotela obuti v prevelike čevlje. Pa vi? Poleg poslanske plače bi lahko zaposlili svoje pomočnike in pomočnice za 28.696 evrov na mesec. Vsak mesec bi dobili še 5000 evrov pavšala za splošne stroške, na primer najem pisarne in telefon, ampak glede tega, kako ste porabili teh 60.000 evrov v letu, vam ne bi bilo treba ne

poročati ne ničesar dokazovati. Za vsak dan zasedanja v Bruslju ali Strasburgu bi prejeli 350 evrov dnevnice, dobili bi povrnjene vse potne stroške do sedeža parlamenta, za prevoz po mestu pa bi lahko vozili službeno vozilo.

Po preteku mandata bi lahko prejeli namdomestilo za poslansko plačo (torej poslansko plačo) še dve leti. Potem ko bi dopolnili 63 let, pa bi lahko prejeli pokojnino v višini 3,5 odstotka bruto plače za vsako leto dopolnjenega mandata. Po petih letih mandata bi bila vaša pokojnina na račun evropskega mandata za 1700 evrov bruto višja, če bi bili v Evropskem parlamentu dva mandata, pa dvakrat višja.

In če bi bili izvoljeni v Evropski parlament, bi bili za kaj odgovorni? Materialno sploh ne, če bi občutili svojo osebno odgovornost, pa bi bila to čisto vaša težava.

Ampak šla bom na te volitve, da dam glas za tiste, za katere vem, da bodo kljub vsemu roke dvigovali za človekove pravice (tudi za neevropejce), svobodo govora in enake možnosti za vse. Ne gre obupati, Evropa še vedno ni umrla.

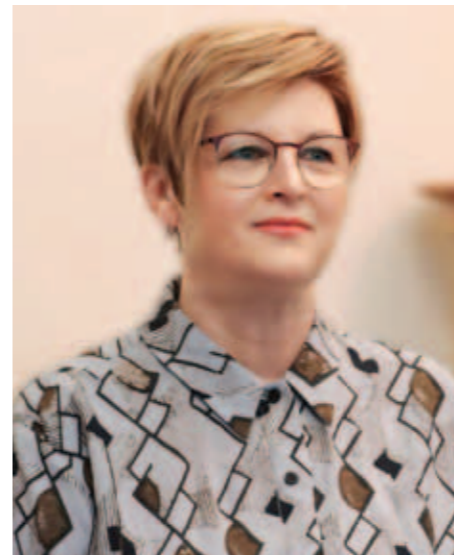
Nisem še pozabila na čakanje v dolgih vrstah na meji med Jelšanami in Rupo, menjavanje evrov za kune, zaprto mejo med Klano in Gomancami. Predvčerajšnjim smo se zaposleni v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica in njihovi simpatizerji odpravili peš iz Jelšan skozi Šapjane, Brgud in Rukavac do doma starejših občanov v Voloskem, kjer so nas zelo toplo sprejeli, odlično pogostili, domov pa smo se odpeljali z vlakom iz Matuljev – z novim vlakom, ki na kratki razdalji povezuje tri države, to je od Opčin (Trst) skozi Ilirsko Bistrico in Matulje Opatijo do Reke. Tri slovenska planinska društva iz istih treh držav smo se pred mesecem skupaj povzpela na vrhove Čičarije. Mi znamo živeti to Evropo. Če bi že enkrat naši in vaši končali to nekakšno hladno vojno glede arbitražnega sporazuma o meji v Piranskem zalivu in nehali mrcvariti ene in druge ribiče, pa bi bilo to nekaj res lepega, evropskega.

Dragica Jaksetič
dragicajaksetic@gmail.com

Dragica Jaksetič

Dolgoletna referentka na konzularnem oddelku veleposlaništva RS v RH v Zagrebu Ivanka Filipan, močno priljubljena zaradi svoje prijaznosti in vsestranske pripravljenosti vedno in po vseh močeh kar najbolj pomagati tudi rojakom na Hrvaškem, se je letos aprila po več kot tri desetletja dolgem službovanju upokojila. V tem času je dobro spoznala tudi delo društev po vsej državi in dobila vpogled v utrip narodne skupnosti, predvsem na Reki in v Pulju ter v Zadru, Šibeniku in Splitu. Zato smo jo povabili k

Ivanka Filipan, osebni arhiv

sodelovanju v rubriki Srečanja, za katero nam je strnila pomembnejše vtise iz svojih bogatih preteklih delovnih izkušenj.

Na veleposlaništvu se je zaposlila kmalu po njegovi vzpostavitvi: "Prišla sem že leta 1992 in morala sem se hitro prilagoditi, zaradi skromne zasedbe in oranja ledine na področju diplomatsko-konzularnega dela naše mlade države ni bilo časa za dolgo uvajanje. Okoliščine so bile namreč vse prej kot rožnate. Dogodki na politični karti teh krajev so se iz dneva v dan spreminjali, na vrhuncu je bila begunska kriza, zato je bilo pogosto zjutraj, ko sem prihajala na delo, pred veleposlaništvom že več sto ljudi, ki so čakali na dovoljenje za nadaljevanje poti proti Sloveniji in drugim evropskim državam. Delovnik se je začel že pred osmo zjutraj in končal pozno zvečer, v tem času pa si slišal sto in eno zgodbo tragičnih usod, na katere nisi mogel ostati imun. Srečevali smo se z različnimi stresnimi situacijami tako ljudi, ki so v času osamosvojitvene vojne odšli iz Slovenije, potem pa se želeli vrniti nazaj, kjer jim je ostala družina, kakor tudi z

Ivanka Filipan: Konzularni dnevi tudi priložnost za tkanje vezi z rojaki

varčevalci Ljubljanske banke, ki niso mogli do svojih prihrankov, in s številnimi tujeji, ki so se v okviru mirovnih misij znašli na tem območju."

Delo na veleposlaništvu je bilo zahtevno ne le po obsegu, temveč tudi po vsebini in pristojnosti: "Veleposlaništvo je pokrivalo vse druge novonastale države na območju prejšnje skupne države, zato je bilo konzularnega dela več kot preveč – na dan je bilo treba obdelati tudi po 150 samo vizumskih vlog, da ne omenjam ogromnega števila vlog za izdajo dovoljenja za delo in bivanje v Sloveniji. Kot zanimivost naj povem, da se je dokumentacija vlog pošiljala v Slovenijo po telefaksu (da, prav ste prebrali!), in lahko si samo zamišljate, kako mukotrpno in dolgotrajno je bilo to pošiljanje ob zvezah, ki so delovale, kakor se jim je zahotelo."

Osrednja pozornost dela na veleposlaništvu je bila namenjena rojakom – to je bil čas, ko so se tako rekoč čez noč znašli v novih razmerah, urejati so si morali status in državljanstvo, da bi dobili ali ohranili različne pravice, od zaposlitve in pokojnine do šolanja ali odkupa stanovanja idr.: "Ob vsem tem je bilo najpomembnejše nudenje pomoči in storitev Slovincem, ki so se znašli v nekem medprostoru, pogosto brez državljanstva, brez dokumentov, brez dostopa do slovenskih publikacij. V tej absurdni situaciji so na primer morale osebe, katerih oba starša sta bila Slovenca, rodili pa so se izven Slovenije, vložiti prošnjo za sprejem v slovensko državljanstvo. Na številne negativne odločbe so ljudje zelo čustveno reagirali, imeli so občutek, da se jih je lastna država odrekla in jim odvzela slovenstvo, torej srčiko njihove osebnosti. Na Hrvaškem, kjer je takrat vladalo zelo odklonilno ozračje do vsega in vseh, kar ni "hrvaško", pa so težko pridobivali pravice, saj je pridobitev teh bila povezana s hrvaškim državljanstvom (npr. odkup stanovanja, šolanje, zaposlitev), za katerega so prav tako morali vložiti prošnjo in čakati na izid dolgotrajnega postopka. Zgodb osebnih stisk je nešteto, ne da se jih strniti v nekaj besed in izraziti razočara-

ranja, obupa, brezizhodnih situacij v takratnih okoliščinah."

Na veleposlaništvo so se z različnimi težavami javljali Slovenci z vseh koncev Hrvaške, pokazala se je potreba po organizaciji konzularnih dni v slovenskih društvih, na začetku na Reki, kjer je bil organiziran prvi konzularni dan že leta 1993, in nato še v Splitu. "Spomnim se konzularnih dni na Reki, kjer nas je običajno čakala množica ljudi, in v Splitu, kjer je bila izvedba pod lučmi, ki so jih napajali agregati, saj zaradi vojne vihre ni bilo elektrike. Ta srečanja v društvih pa niso pomenila samo urejanja osebnih zadev, hkrati so se trdno tkale tudi vezi med veleposlaništvom in slovenskimi društvi. Vedno znova občudujem zagnanost, ogromno voljo in navdušenje naših Slovencev, ki so vložili veliko časa in truda v ustanovitev ali uspešno delovanje društev. Z vstopom Hrvaške v Evropsko unijo leta 2013 se je količina samega konzularnega dela v veliki meri umirila, zato so bili konzularni dnevi po društvih izven Zagreba ukinjeni."

V prvih treh desetletjih se je na veleposlaništvu zvrstilo veliko diplomatskega osebja in osem veleposlanikov: Matija Malešič (1992–1998), Boštjan Kovačič (1998–2002), Peter Bekeš (2002–2005), Milan Orožen Adamič (2005–2009), Vojko Volk (2010–2015), Smiljana Knez (2016–2019), Vojislav Šuc (2019–2022) in Gašper Dovžan (2022danes). O tem, kakšne so izkušnje, pravi: "V 32 letih mojega službovanja se je na veleposlaništvu zamenjalo osem mandatov veleposlanikov in veliko diplomatskega osebja, ki so imeli različne pristope, različen način dela in različen pogled na delovanje kolektiva. Ni bilo vedno lahko, ne samo zaradi političnih in drugih okoliščin, ki so zahtevale hitre reakcije, iznajdljivost in prilagoditve. Vsekakor pa je treba iz te preteklosti potegniti pozitivne plati, dobre izkušnje, prijetne dogodke in lepe spomine na številne ljudi ter doživetja, ki jih je za obsežen zanimiv roman", končuje svojo pripoved Ivanka Filipan. | Marjana Mirkovič

Foto: Darko Mohar